Farkas László

Zelk Zoltán, a vidám pechvogel

Z. Z. költő, az örök vesztes, a Micimackó Fülese, ha panaszkodott, csak azért, hogy vigasztalják, szeressék. A börtönök és nélkülözések után is megmaradt a humora, magát is csúfolva: „Inkább ülök a kávéházban, mint ülök az ÁVÉHÁZBAN…" És írta a kékszemű verseket.

Bejött egyszer, egyik számunk megjelenése után, hozzám, a belső szobába.

– Farkaskám! Megint én jártam rosszul. Mint szerdán a „lovin".

– Mi történt, Zoltán?

– Hát ez a kritika, amit a mostani számban a verseskönyvemről írtatok…

– Zoli! Két oldal hozsánna! Minden értékedet fölsorolja, kritikus szavak csak szőrmentén...

– Igen, de tavaly a Benjámin Laciról?

– Ostorozta: hogy nem találja az útját, hitevesztett, befelé forduló…

– Igen, de *hét* oldalon…

Nagy ribilliót okozott, amikor aggódó fejcsóválással lihegett be a szerkesztőségbe.

– Mit csináltatok, szerencsétlenek?!

Aznap jelent meg a szám, képanyaga a Kass János válogatta nyomdaművészeti betűformák, egy-kettő idegen nyelven. Ezek között volt az a jiddis nyelvű is, a borítón, amely fölháborította a költőt.

Akkor zajlott az arab – izraeli háború, s a szocialista országok az arabok igazára esküdtek.

– Tudjátok, mi van a borítón? Egy uszító kiáltvány az arabok ellen!

A főszerkesztőnek is megpirosodott a feje. Zelk apja egykor zsidó kántor volt, tudhatta a nyelvet. Infarktusok készülődtek, csak néztünk egymásra, de Zoli megsajnált bennünket.

– Tréfáltam.

Éjjel tizenegykor csöngött a telefonunk, nehezen ébredtem. A család is.

– Farkaskám, Zelk vagyok, nem zavarlak?

– Dehogy, Zolikám, sőt.

– Életem legszebb versét írtam. Meghallgatod?

– Boldogan.

Valóban szép vers hangzott a telefonból. Zelk nagy költő volt, a természetes dalmondók közül. És szépen, átérzetten is mondta verseit, sokszor hallgattam őt örömmel, író–olvasó találkozókon.

– Hát ez lenne. Tetszik?

Hosszasan mondtam, elemeztem a költemény értékeit, nyelvét és lelkét, őszintén. De félbeszakította rögtönzött esszémet.

– Ne haragudj, Farkaskám, altatót vettem be, és kezd hatni. Holnap beviszem a verset. – Köszönte az elismerő szavakat, és elbúcsúzott.

Csukás Istvánnal megbeszéltük, hogy meglátogatjuk őt. Kint az Őrmezei Lakótelepen, a Menyecske utcában. Rossz hírek jöttek felőle, ágyban fekvő beteg volt. Felvidítjuk egy kicsit, és kártyázunk egyet.

A taxiban megegyeztünk, hogy minden áron veszíteni fogunk. A peches siránkozások kisérték életét, kártya- és lovikudarcok, pénzhiány, hadd nyerjen most.

Nagy örömmel fogadott bennünket, amikor az ágyához léptünk. Néhány szó a betegségről, de egy-kettőre párnákat tettünk a hátához, és osztottunk.

Vesztésre játszottunk, csaltunk, belenéztünk egymás lapjába, ment minden rendesen. De megszakadt a játék, csengett a telefon. Hosszan beszélgettek, előbb baráti vidáman, aztán egyre kedvetlenebbül. Amikor elbúcsúztak, elmondta, hogy költő-barátja volt az, Kálnoky László. Mesélte Zolinak, hogy megjelent az Új Írásban, nálunk, egy hosszú verse, s Juhász ennyi meg ennyi honort adott érte, rengeteget. S hiába mondtam neki, hogy nem igaz, ketten állítottuk össze Ferivel a honorlistát, a fele sem igaz az összegnek. Ettől kezdve nem bírtunk veszíteni, bármit csináltunk.

Hiába fogyott a bor, amit vittünk, Zelk Zoltán Kossuth-díjas költő vigasztalhatatlan volt.

Van még egy történet, korábbról, de ez nem az enyém, Zoli mesélte.

Valami férfiműtét után, amikor ocsúdott, kérdezte orvos-barátját:
– Mondd, főorvoskám, sikerült a műtét?
– Remekül, Zolikám, remekül.
– És mondd, a szerelmi életem…?
– Nyugodj meg, mint régen…
– Csak???